

DRUŠTVA ZA ZDRUŽENE NARODE KOT ZAGOVORNIKI IN KRITIČNO OKO ORGANIZACIJE ZDRUŽENIH NARODOV**

Povzetek. Članek analizira vlogo civilne družbe v sistemu Organizacije združenih narodov (OZN) na primeru društev za Združene narode (ZN), nacionalnih civilnodružbenih organizacij s pestrimi programi in raznovrstnim članstvom, ki predstavljajo vezni člen med državljani sveta ter OZN. Članek bo predstavil uspešne zgodbe Društva za ZN za Slovenijo, pri čemer se bo osredotočil na pionirsko vlogo Društva za ZN na področju globalnega učenja v času nekdanje Jugoslavije in priložnosti za ponovno krepitev te vloge. Društva za ZN bodo tudi v prihodnje ključni glasniki tematik in idealov OZN. Vzpostavljanje dialoga z relevantnimi deležniki, zagovorništvo vrednot in ciljev OZN ter kritičen pogled na delovanje organizacije s poudarkom na mladih kot ciljno skupino predstavlja priložnost za krepitev prepoznavnosti Društva za ZN kot osrednjega foruma za razprave o globalnih izzivih.

Ključni pojmi: Organizacija združenih narodov, civilna družba, društva za Združene narode, zagovorništvo, informiranje, globalno učenje

Uvod

Kljub častitljivi 70. obletnici Organizacije združenih narodov (OZN) in razvejanemu področju delovanja sistema OZN¹ organizaciji izzivov ne primanjkuje. Da imamo pri delu OZN tudi posamezniki lahko pomembno vlogo, zagotavlja že Ustanovna listina OZN v svojem 71. členu.² Že leta 1946 je bila ustanovljena Svetovna zveza društev za ZN (*World Federation of United Nations Association* – WFUNA), globalna neprofitna organizacija, ki danes šteje 96 nacionalnih društev za ZN, od katerih je 29 evropskih (WFUNA, 2015). Društva za ZN so nacionalne civilnodružbene organizacije

* Adriana Aralica, članica izvršnega odbora Društva za Združene narode za Slovenijo.

** Pregledni znanstveni članek.

¹ Ta vključuje številne programe, sklade ter agencije (Türk, 2007).

² Ustanovna listina OZN – *Charter of the United Nations*, podpisana 26. 6. 1945 v San Franciscu, v veljavi od 24. 10. 1945. Dostopno prek <http://www.un.org/aboutun/charter/index.html> (10. 8. 2015).

s pestrimi programi in raznovrstnim članstvom, ki predstavljajo vezni člen med državljani sveta ter OZN. Društvo za ZN za Slovenijo je bilo ustanovljeno že leta 1951.³

Članek bo predstavil vlogo civilne družbe v sistemu OZN na primeru društev za ZN. Osredotočil se bo na pionirsko vlogo Društva za ZN na področju globalnega učenja v času nekdanje Jugoslavije in na priložnosti za ponovno krepitev te vloge, ki je v vmesnem obdobju po osamosvojitvi Slovenije zamrla. Glede na pestrost globalnih izzivov je spodbujanje aktivnega državljanstva, posebej med mladimi, ključno za večjo prepoznavnost vloge in prispevka Društva za ZN pri razvoju mednarodne skupnosti na splošno, še posebej pa Slovenije. Sklep bo ponudil predloge za krepitev vloge Društva za ZN na področju zagovorništva in ozaveščanja o OZN z upoštevanjem tako nacionalnega kot tudi mednarodnega konteksta.

OZN in nevladne organizacije

Besedilo Ustanovne listine OZN se prične z “Mi, ljudstva Združenih narodov”, torej narekuje sodelovanje ne samo med državami, ampak tudi med družbami, posamezniki oz. civilno družbo kot “prostorom zunaj družine, države in trga, ki ga ustvarjajo posamezne in skupinske akcije, organizacije in institucije z namenom uveljavljanja skupnih interesov” (Rakar et al., 2011: 17). Natančneje to sodelovanje opredeljuje 71. člen Ustanovne listine: “Ekonomski in socialni svet lahko poskrbi za posvete z nevladnimi organizacijami, ki se ukvarjajo z zadevami iz njegove pristojnosti.” Razvoj (mednarodnih) nevladnih organizacij je dosegel neslutene razsežnosti. Dandanes te sodelujejo s skladi in programi OZN, v kampanjah OZN skupaj z državami, igrale so ključno vlogo pri oblikovanju novih standardov na področju človekovih pravic, ponudile neprecenljivo pomoč organom pogodb o človekovih pravicah ter posebnim poročevalcem in postale vedno bolj vidne pri delu številnih odborov Generalne skupščine OZN (Otto, 1996). Za nevladne organizacije, ki sodelujejo v sistemu OZN, je značilna transnacionalnost ciljev, delovanja ali povezovanja, pogosto skozi aktivne stike s sistemom OZN. Oddelki OZN za javno obveščanje (*Department of Public Information* – DPI) predstavljajo osrednji kontakt za nevladne organizacije, aktivne na področju ozaveščanja (Gordenker in Weiss, 1996a), kar zagotavlja redno obveščanje o aktivnostih OZN. Edinstven pomen v paleti odnosov med OZN in nevladnimi organizacijami je tripartitni sistem Mednarodne organizacije dela (*International Labour Organization* – ILO), kjer poleg držav nevladne organizacije delavcev in delodajalcev sodelujejo kot polnopravne članice (Otto, 1996).

³ Statut Društva za Združene narode za Slovenijo (1951/2011). Dostopno prek <http://www.unaslovenia.org/sites/default/files/STATUT%20Društva%20-%202023032011.pdf> (11. 8. 2015).

Kljub čedalje večjemu številu nevladnih organizacij, ki sodelujejo v multilateralnih procesih, odnos med nevladnimi organizacijami in sistemom OZN ni natančno opredeljen (Gordenker in Weiss, 1996a). V paleti odnosov med OZN in nevladnimi organizacijami se je najbolj razvila vloga nevladnih organizacij na medvladnih konferencah OZN. Sodelovanje predstavnikov nevladnih organizacij kot dela vladnih delegacij in z dejavnostmi, ki potekajo vzporedno z uradnim programom vladnih konferenc, se je občutno okrepila. Iz izjemne raznolikosti, ki je značilna za nevladni svet in je hkrati njegova največja prednost ter največja slabost, izhajajo zagovorniška in operativna zaveznitva nevladnih organizacij (Ritchie, 1996);⁴ nevladne organizacije so postopoma razvile strategije sodelovanja in oblikovanja skupnih stališč (Otto, 1996). V mednarodnih razpravah o številnih problemih globalnih razsežnosti (na primer o človekovih pravicah, enakosti spolov, razvoju, domorodnih ljudstvih) so se nevladne organizacije uveljavile kot relevanten akter; posegle so v polje političnega, ki je bilo nekoč rezervirano za predstavnike držav (Gordenker in Weiss, 1996a). V sistemu OZN je vloga nevladnih organizacij še posebej prepoznana na področju človekovih pravic. V okviru sistema OZN lahko nevladne organizacije ustvarjajo pritisk na države članice OZN, aktivno delujejo v organih OZN in opozarjajo na vprašanja, ki bi bila v nasprotnem primeru spregledana. Delujejo lahko tudi izven OZN – v državah članicah OZN in zapolnijo vrzel med delovanjem OZN ter nacionalnimi institucijami in javnim mnenjem; domačo javnost lahko senzibilizirajo za dejavnosti OZN ter ozaveščajo o njihovih aktivnostih (Cassese, 1979). Gordenker in Weiss (1996a) ločita med operativnimi in izobraževalnimi oz. zagovorniškimi nevladnimi organizacijami; za razliko od operativnih nevladnih organizacij, katerih ciljna skupina so prejemniki storitev, so ciljna skupina izobraževalnih in zagovorniških nevladnih organizacij javnost ter odločevalci (Gordenker in Weiss, 1996a). In ravno v tem je ključna vloga društev za ZN – so most med državljani, državo in OZN. Delovanje nevladnih organizacij in njihovo sodelovanje s sistemom OZN je tudi sredstvo ter orodje za vzdrževanje odgovornosti sistema OZN in držav članic OZN – na globalni ravni in s takojšnjim učinkom (Aralica, 2015b).

Kljub pomanjkanju statističnih podatkov in opisnih informacij o pojavnosti nevladnih organizacij v sistemu OZN,⁵ kar otežuje splošne sklepe ter priporočila, nevladne organizacije s svojimi aktivnostmi in zagovorništvom nedvomno prispevajo h krepitvi transparentnosti, odgovornosti ter sodelovanja v globalnem upravljanju (Gordenker in Weiss, 1996b). Tradicionalno so nevladne organizacije zavezniki OZN v prizadevanjih za pravičnost in

⁴ Vendar zaveznitva nevladnih organizacij niso nov pojav, nekatera so bila vzpostavljena več kot stoletje nazaj (Ritchie, 1996).

⁵ Za razliko od njiju Wadlow (2012) zaznava vedno večji interes za vlogo nevladnih organizacij v sistemu OZN pri oblikovanju in izvajanju politik na mednarodni ravni.

solidarnost, pogosto pa tudi kritična vest OZN, ki ga kritizira in potiska naprej (Donini, 1996). Pogosto je ravno civilna družba tista, ki določeno vprašanje postavi v ospredje in spodbudi sistem OZN, pa tudi države članice OZN, k naslavljanju tega vprašanja (Aralica, 2015b).

Društva za ZN kot osrednji kanal informiranja o OZN

Društva za ZN so neodvisne nacionalne organizacije s primarnim poslanstvom ozaveščati o OZN. Sistemu OZN so bila vedno najbližje ne le zaradi tematik, ki jih naslavlja, idealov, ki jih promovirajo, temveč tudi zaradi specifičnega znanja o OZN in interesa za te teme (Aralica, 2015b). Osrednjo vlogo WFUNA in društev za ZN pri informiranju o OZN je Generalna skupščina OZN prepoznala že leta 1986. Resolucija A/RES/41/68 tako pozdravi prizadevanja tisočih posameznikov pri zagovorništvu vrednot OZN prek društev za ZN po svetu, saj so ravno društva za ZN in WFUNA pomembno prispevali k mobilizaciji javne podpore programom ter delovanju OZN. Resolucija vlade in posameznike poziva k podpori WFUNA prek podpore lokalnim društvom za ZN, da se bodo le-ta krepila ter razvijala in tako pripomogla k doseganju ciljev, h katerim so se zavezale države članice OZN. Večja ozaveščenost javnosti namreč pripomore k vzdrževanju odgovornosti držav za zaveze, podane na mednarodni ravni (Gordenker in Weiss, 1996a).

Večina društev za ZN je neodvisnih organizacij, ki temeljijo na članstvu in imajo status nevladnih organizacij (skoraj 80%), nekaj pa jih je organiziranih kot skladi v javnem interesu ali univerzitetne entitete. Članstvo društev za ZN variira od več kot 20.000 do manj kot 100 članov. Slovensko društvo za ZN s 350 člani se uvršča v sredino (članstvo med 100 in 900 članov ima skoraj 40% društev za ZN), še posebej upošteva velikost države oz. številčnost prebivalstva. 35% društev za ZN ne temelji le na individualnem članstvu, temveč so med njihovimi člani tudi nevladne organizacije, akademske institucije in akterji zasebnega sektorja⁶ (WFUNA, 2015). Da bi globalne teme približali mladim, ima kar polovica društev vzpostavljeno mladinsko sekcijo ali mladinsko društvo za ZN. Največji delež tovrstnih sekcij ali društev najdemo v Evropi (68%), v Afriki delež znaša 58%, v Aziji nekaj manj kot polovico, najnižji delež pa beležimo v obeh Amerikah (le 30%). Običajno so mladinska društva za ZN del nacionalnih društev za ZN, v nekaterih državah pa so samostojne organizacije (*ibid.*)⁷

⁶ Na primer ameriško društvo za ZN združuje raznovrstne člane – posameznike, nevladne organizacije, raziskovalne institute in akterje zasebnega sektorja; več informacij dostopnih prek <http://www.unausa.org/membership> (10. 3. 2016).

⁷ Samostojni mladinski društvi za ZN sta aktivni na primer v Nemčiji in Italiji, podobno kot v Sloveniji mladinski sekciji društva delujeta v Avstriji in Srbiji. Več informacij o mladinskih sekcijah društev za ZN in mladinskih društvih za ZN v UNA Youth Directory, dostopno prek <http://www.wfuna.org/youth>

Med ključnimi partnerji društev za ZN so vladne službe ali agencije – z njimi sodeluje kar 91 % društev za ZN. Sledijo agencije OZN, z njimi sodeluje 83 % društev. Med slednjimi največ društev za ZN sodeluje s Programom OZN za razvoj (*United Nations Development Programme* – UNDP), sledijo mu informacijski centri OZN in Sklad ZN za otroke (*United Nations Children's Fund* – UNICEF). Med drugimi partnerji so še nevladne organizacije (76 %) in univerze (47 %) (*ibid.*).

Glede na zadnje poročilo WFUNA (2015) so se med letoma 2012 in 2015 društva za ZN osredotočala na tri stebre OZN: mir in varnost, človekove pravice ter trajnostni razvoj. Skoraj 43 % društev te aktivnosti (predvsem mladim) približa skozi simulacije delovanja OZN. Aktivnosti na področju trajnostnega razvoja zajemajo ozaveščanje javnosti, izobraževalne aktivnosti, predavanja in izdajo publikacij. Na področju miru in varnosti društva za ZN organizirajo seminarje, predavanja, okrogle mize, še posebej v povezavi z mednarodnim dnevom miru (21. september).⁸ Številna društva (npr. armensko, dansko, kongovsko, britansko in venezuelsko) so aktivna pri ozaveščanju in zagovorništvu koncepta odgovornosti zaščititi (*Responsibility to Protect*). Ključno področje delovanja večine društev za ZN pa so človekove pravice.⁹ Te naslavljajo skozi konference, seminarje, delavnice, natečaje, filmske festivale s posebnim poudarkom na dnevu človekovih pravic. Številna društva za ZN sodelujejo v mehanizmih OZN za zaščito človekovih pravic, posebej v univerzalnem periodičnem pregledu¹⁰ in pri nadzorovanju volitev (npr. v Beninu, Togu in Gruziji) (*ibid.*).

Razvoj informacijsko-komunikacijskih tehnologij ima pomemben (pozitiven) vpliv na društva za ZN in spreminja njihovo vlogo ter delovanje (Aralica, 2015a); nove tehnologije namreč predstavljajo učinkovito orodje ozaveščanja, povezovanja in zagovorništva (Aralica, 2015b). Kar 85 % društev je prisotnih na spletu, 72 % jih v komunikacijske strategije vključuje komuniciranje prek družbenih omrežij; najpogosteje uporabljena sta *Facebook* in *Twitter* (96 oz. 69 % vseh društev), njuna uporaba se je v primerjavi z obdobjem med letoma 2008 in 2011 več kot podvojila (WFUNA, 2015). Na družbenih omrežjih so najbolj aktivna evropska društva, vendar se razkorak z drugimi regijami zmanjšuje. Skoraj polovica društev za

hdirectory (10. 3. 2016). Mladinska društva za ZN in mladinske sekcije društev za ZN so s ciljem povezovanja in krepitev organizacij leta 2011 ustanovile Mrežo mladinskih društev za ZN (*United Nations Youth Associations Network* – UNYANET), ki danes združuje 17 organizacij članic; med ustanovnimi članicami je tudi mladinska sekcija slovenskega društva za ZN. Več informacij o mreži dostopnih prek <http://unyana-net.org/> (10. 3. 2016).

⁸ Uveden z resolucijo Generalne skupščine OZN A/RES/36/67 leta 1981. Besedilo resolucije je dostopno na http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/36/67 (19. 3. 2016).

⁹ V zvezi s človekovimi pravicami glej tudi članek Metke Naglič v tej tematski številki, kjer avtorica obravnava primer dejavnosti nevladne organizacije Amnesty International v institucijah OZN.

¹⁰ Dostopnem prek <http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/UPRMain.aspx> (19. 3. 2016).

informiranje uporablja publikacije (knjige, revije, raziskave in akademske članke ter spletne obvestilnike). Zanimiv je podatek, da je uporaba spletnih blogov (spletnih dnevnikov) v obdobju med letoma 2012 in 2015 upadla za 10% v primerjavi s prejšnjim triletnim obdobjem, uporabljata jih le 2% društev. Še večji upad so doživeli spletni obvestilniki – s 37 so padli na 2%, kar kaže na neprestan razvoj komunikacijskih trendov (WFUNA, 2015).

Med najpogostejšimi aktivnostmi, ki jih društva za ZN organizirajo s ciljem približati globalna vprašanja posameznikom, so seminarji, srečanja in konference (kar 81% društev). Mednarodni dnevi, ki jih društva za ZN najpogosteje obeležujejo, so dan OZN (24. oktober – dan, ko je leta 1945 Ustanovna listina OZN stopila v veljavo), dan človekovih pravic (10. december 1948 – dan, ko je bila v Generalni skupščini OZN sprejeta Splošna deklaracija o človekovih pravicah) in že omenjeni mednarodni dan miru (WFUNA, 2015). Slovensko društvo za ZN se tem aktivnostim redno pridružuje. Dan OZN in dan človekovih pravic obeleži s tradicionalno proslavo, ob mednarodnem dnevu miru pa o idealih OZN ter aktualnem dogajanju v mednarodni skupnosti ozavešča na javnih promocijskih dogodkih. Med priljubljenimi aktivnostmi z mladimi kot ciljno publiko so simulacije delovanja OZN oz. t.i. *Model United Nations* (MUN). Konference MUN vsaj enkrat letno organizira kar 44% evropskih društev (vključno s Slovenijo in konferenco *MUNSC Salient*). Med najbolj obiskanimi je kitajska konferenca CNMUN z več kot 2.000 udeleženci (WFUNA, 2015).

Društva za ZN se občutno razlikujejo tudi glede na razpoložljive vire. Najvišji letni proračun z več kot 3,5 milijoni evrov ima švedsko društvo za ZN, tesno sledi norveško (3,3 milijoni evrov). Ameriško, italijansko, kanadsko, gruzijsko in nemško društvo za ZN razpolagajo s po skoraj 1,4 milijona evrov. Od nam geografsko bližjih držav avstrijsko društvo za ZN letno razpolaga s 240.000 evrov, italijansko z dobrimi 210.000 evri, zgledejemo se lahko tudi npr. po srbskem društvu, ki letno razpolaga s 60.000 evri (kar predstavlja skoraj dvakratnik proračuna slovenskega društva). V nekaterih državah je seveda situacija slabša – proračun hrvaškega društva je npr. skoraj trikrat nižji od slovenskega (*ibid.*). Kljub temu pa je s stališča OZN (kjer je pogosta razprava o nezadostnih sredstvih v primerjavi z nalogami) delovanje društev za ZN primer, koliko je mogoče storiti z omejenimi oz. minimalnimi sredstvi – nevladne organizacije z mobilizacijo virov in moči sistemu OZN tako pogosto nastavijo ogledalo (Aralica, 2015b).

Več kot šestdeset let izkušenj Društva za ZN za Slovenijo

Začetek Društva za ZN za Slovenijo (v nadaljevanju tudi: društvo) sega v leto 1951: 16. novembra 1951 je bilo ustanovljeno Društvo Ljudske republike Slovenije za ZN, ki se je leta 1964 preimenovalo v Društvo za ZN za

Socialistično republiko Slovenijo. V začetnem obdobju se je društvo posvečalo predvsem ustanavljanju pododborov, klubov in krožkov. Ustanovljenih je bilo več mladinskih klubov OZN, leta 1955 pa tudi prvi študentski klub na ljubljanski univerzi (Rus, 2011). Dejavnost društva je hitro začela preseirati prvotno načrtane okvirje delovanja in se od promocije vrednot OZN presmerila v obravnavo splošne mednarodne problematike ter mednarodnega sodelovanja. Na ta način je društvo postalo pomemben medij informacij za vse, ki jih je zanimalo mednarodno dogajanje. Leta 1966 je Izvršni svet Skupščine Socialistične republike Slovenije društvu podelil vlogo javnega mandatarja za opravljanje nalog slovenskega kulturnega centra, kar je v praksi pomenilo vzdrževanje neformalnih stikov s predstavniki kulturnih centrov drugih držav in prijateljskih društev (*ibid.*).

V obdobju med 1971 in 1990 je društvo posebno pozornost namenilo vzgoji o OZN. Vključevalo se je v raznovrstne akcije OZN in se ukvarjalo z različnimi vprašanji mednarodnih odnosov. V ospredju sta bili vprašanji pravice do razvoja in razorožitve. Člani društva so se udeleževali seminarjev in posvetov, organizirali predavanja, vključevali tematike OZN, mednarodnih odnosov in razorožitve v učbenike za osnovne ter srednje šole, pripravljali raziskave, izdajali brošure ipd. (*ibid.*).

Med pomembnejše društvene dejavnosti sodi založništvo. V začetnem obdobju je društvo prevedlo in izdalo več pomembnejših mednarodnih dokumentov ter publikacij OZN, ki so bili izrednega pomena, saj se je z njimi utrjevala slovenska mednarodnopravna terminologija. Društvo je leta 1988 izdalo zbirko "Človekove pravice - zbirka temeljnih mednarodnih dokumentov s področja varstva človekovih pravic" (Društvo za ZN za Slovenijo, 1988), ki je bila v enem letu skoraj razprodana. Leta 1978 je društvo izdalo publikacijo "Temeljni podatki o OZN" (Društvo za ZN za Slovenijo, 1978), ki je služila kot učni pripomoček na osnovnih in srednjih šolah (Rus, 2011). Že od ustanovitve društva knjižnica in čitalnica predstavljata eno izmed pomembnejših ter vidnejših dejavnosti društva. Najpomembnejše knjižnično gradivo so bili letopisi OZN, knjige zbirke Generalne skupščine OZN in publikacija *UN Chronicle*, ki so obravnavali osrednje dejavnosti OZN (Aralica *et al.*, 2011).

Med aktivnostmi društva, ki so bile vzpostavljene že ob ustanovitvi, je tudi obeleževanje mednarodnih dni. Izobraževalne in zagovorniške nevladne organizacije namreč pogosto igrajo vodilno vlogo pri obeleževanju mednarodnih dni, let ter desetletij OZN (Gordenker in Weiss, 1996a). Društvo tako vsako leto tradicionalno organizira proslavo dneva OZN (24. oktober) in dneva človekovih pravic (10. december). Posebej velja omeniti, da je dvajsetletnico OZN društvo obeležilo s proslavo v Slovenski filharmoniji s slovenskim diplomatom in tedanjim predsednikom WFUNA Alešem Beblerjem kot slavnostnim govornikom (Rus, 2011). Da bi spodbujalo raziskovanje tem

s področja delovanja OZN društvo na proslavi dneva OZN nagradi avtorje najboljših diplomskih, magistrskih in doktorskih del, ki obravnavajo teme z agende OZN. Prvi nagradi sta bili podeljeni že leta 1964. V začetnih letih je bila v razpisu v ospredju tema, ki jo je Generalna skupščina OZN razglasila za temo leta (*ibid.*).

Društvo si prizadeva globalne teme in informacije o delovanju sistema OZN javnosti približati z organizacijo okroglih miz, predavanj, delavnic ter drugih dogodkov. V začetnem obdobju delovanja je društvo organiziralo tudi razstave, npr. zelo odmevno leta 1955 na temo človekovih pravic, ki jo je v Ljubljani, Mariboru in Celju obiskalo več kot 10.000 ljudi. Ob 25. obletnici delovanja OZN je bila na društvu razstava najboljših likovnih del članov klubov OZN (*ibid.*). Aktivnost razstavljanja otroških del je bila obujena leta 2006 z razpisom za osnovno- in srednješolce ob dnevu človekovih pravic. Društvo vsako leto razpis za likovne, literarne in fotografske izdelke posveti določenemu področju človekovih pravic, dela nagrajenih avtorjev pa po podelitvi priznanj na proslavi dneva človekovih pravic razstavi v prostorih društva (Aralica *et al.*, 2011).

Do 90. let prejšnjega stoletja je društvo tesno sodelovalo z Organizacijo mladinskih klubov OZN. Klubi po šolah so najprej delovali pod okriljem društva, leta 1961 pa so se združili v samostojni organizaciji. Organizacija mladinskih klubov OZN je koordinirala delovanje klubov OZN in njihove aktivnosti (delavnice, razprave, predavanja) po šolah, aktivnosti na nacionalni ter mednarodni ravni pa so potekale v sodelovanju z Društvom za ZN. To je v praksi pomenilo skupno obeleževanje obletnic OZN, soorganizacijo predavanj, nagradnih razpisov in široko distribucijo informativnega gradiva ter dokumentov OZN, ki so s pomočjo klubov prišli do šol in mladinskih aktivov v Sloveniji (Rus, 2011). Klubi so bili namreč ustanovljeni na skoraj vsaki šoli, vključenih pa je bilo tudi do 12.000 mladih. Kot je izpostavil Jože Hartman, ustanovitelj klubov OZN, je "društvo /.../ imelo skoraj 30 let enega najštevilnejših podmladkov v Sloveniji /.../, iz katerega so izšli tudi mnogi pomembni ljudje našega preteklega in sedanjega časa" (Aralica *et al.*, 2011: 14). "Takrat je bilo za nekoga, ki ga je zanimal svet, delovanje v klubih OZN način, kako priti do informacij, razprave za boljše razumevanje globalnih problemov" (Aralica, 2015a).

S samostojno Slovenijo je delovanje Organizacije mladinskih klubov OZN usahnilo, Društvo za ZN pa teh aktivnosti ni prevzelo pod svoje okrilje. Od leta 2005 se sodelovanje društva s šolami ponovno krepi (z izvajanjem delavnic o človekovih pravicah in globalnih temah po šolah ter organizacijo natečaja ob dnevu človekovih pravic za risbe, eseje in fotografije osnovno-ter srednješolcev), vendar se skoraj 15-letni premor zazna pri prepoznavnosti aktualnih in preteklih aktivnosti Društva za ZN, namenjenih šolam. Morda bi lahko rekli, da se je ideja klubov OZN po osamosvojitvi Slovenije

razvila v različne tematske usmeritve šol (kot so UNESCO šole¹¹ in program Ekošola),¹² z aktivnostmi na področju globalnega učenja pa so pričele ukvarjati številne slovenske nevladne organizacije.¹³

Stalnica v delovanju društva je udeležba na izobraževalnih dogodkih doma in v tujini. Od leta 1965 je društvo na seminarje ali poletne šole v organizaciji Urada OZN za informiranje v Ženevi ali WFUNA pošiljalo enega študenta oz. diplomanta. Članstvo v Zvezi društev za ZN Jugoslavije je društvu omogočalo udeležbo na letnih skupščinah WFUNA in skupščinah Evropske zveze društev za ZN (Rus, 2011). Od začetka osemdesetih let prejšnjega stoletja je bilo društvo zaradi pomanjkanja finančnih sredstev čedalje manj prisotno na mednarodnih konferencah, kar se je nadaljevalo tudi po osamosvojitvi Slovenije (Aralica *et al.*, 2011).

Dr. Danilo Türk, nekdanji predsednik Republike Slovenije in nekdanji pomočnik generalnega sekretarja OZN, slovensko društvo za ZN v času nekdanje Jugoslavije opiše kot enega redkih centrov, kjer se je razvijala svobodna razprava o zunanjepolitičnih vprašanjih in zlasti o človekovih pravicah, veliko mednarodnih standardov človekovih pravic pa je bilo v slovensko javnost projiciranih prav skozi delovanje društva in njegovo publicistično delo (Aralica, 2015a). Podobno meni dr. Bavcon (v Aralica *et al.*, 2011: 11): "društvo /je imelo/ v časih, ko človekove pravice uradno niso bile posebej spoštovane, veliko in pomembno vlogo pri promociji človekovih pravic in svoboščin med mladimi ljudmi".

Osamosvojitve Slovenije leta 1991 je bila za delovanje društva prelomna z več vidikov. Med osamosvojitveno vojno za Slovenijo je društvo s pozivi, naslovljenimi na generalnega sekretarja OZN Javierja Péreza de Cuéllarja, na predsednika WFUNA Mauricea F. Stronga in na direktorja Informacijskega centra OZN Nobuakija Odija, izrazilo ogorčenje nad vojno v Sloveniji in izstopilo iz Zveze društev za ZN Jugoslavije (Rus, 2011). Po sprejemu Slovenije kot polnopravne članice OZN maja 1992 je društvo 6. novembra istega leta postalo član WFUNA. Obdobje po osamosvojitvi društvo obremeni s pomanjkanjem finančnih in kadrovskih virov, a je svojo temeljno nalogo kljub težavam vseskozi opravljalo. Društvo sodeluje z Informacijsko službo OZN (*United Nations Information Service* - UNIS) na Dunaju in WFUNA ter z različnimi domačimi in tujimi sorodnimi organizacijami, kar ga uvršča med četrtno slovenskih civilnodružbenih organizacij, aktivnih na področju mednarodnega sodelovanja (Rakar *et al.*, 2011). Društvo z UNIS na Dunaju sodeluje od leta 1997, ko je bil sklenjen sporazum med Stalnim predstavništvom Republike Slovenije pri OZN v New Yorku in pomočnikom

¹¹ Več informacij je dostopnih prek www.unesco-sole.si (10. 3. 2016).

¹² Več informacij o programu je dostopnih prek www.ekosola.si (10. 3. 2016).

¹³ Seznam organizacij in njihovih aktivnosti je dostopen prek <http://tuditi.si/organizacije/> (10. 3. 2016).

generalnega sekretarja OZN za javno informiranje, po katerem UNIS na Dunaju svojo informacijsko dejavnost v Sloveniji izvaja predvsem prek društva (Rus, 2011). Leta 2003 je Ministrstvo za zunanje zadeve (MZZ) društvu podelilo status društva, ki deluje v javnem interesu na področju zunanjih zadev (Aralica *et al.*, 2011).

Društvo je vseskozi aktivno tudi na izdajateljskem področju. V letu 1991 je izdalo priročnik OZN "ABC - Pouk o človekovih pravicah" (Društvo za ZN za Slovenijo, 1991) s praktičnimi napotki in gradivom za učitelje osnovnih ter srednjih šol. V prvem desetletju samostojne Slovenije je bil najpomembnejši založniški projekt društva izdaja slovenskega prevoda zbirke dokumentov OZN s področja človekovih pravic. Leta 1995, ob petdesetletnici delovanja OZN, je bil natisnjen prvi del publikacije (Društvo za ZN za Slovenijo, 1995), leto kasneje drugi del (Društvo za ZN za Slovenijo, 1996), tretji pa leta 2003 (Društvo za ZN za Slovenijo, 2003). V preteklih letih je društvo izdalo več tematskih publikacij, npr. o milenijskih razvojnih ciljih (Podgornik *et al.*, 2011), o naravni in kulturni dediščini (Aralica *et al.*, 2012), o vodah in vodnem bogastvu (Aralica *et al.*, 2013) in o mladih in OZN (Aralica *et al.*, 2014/2015). Vse te publikacije so bile razdeljene po vseh slovenskih osnovnih in srednjih šolah in knjižnicah (Aralica *et al.*, 2011).

V tem kontekstu velja poudariti še eno pomembno nalogo, ki jo Društvo za ZN od leta 2009 opravlja sistematično: ozaveščanje javnosti o razvojnih vprašanih in razvojnih ciljih tisočletja oz. ciljih trajnostnega razvoja. Tega leta je društvo prizadevanja v okviru globalne pobude "Vstani in ukrepaj"¹⁴ razširilo v Milenijsko kampanjo¹⁵ za uresničevanje razvojnih ciljev tisočletja, v okviru katere je poleg organizacije tematskih dogodkov in koordinacije pobude OZN "Vstani in ukrepaj" izdalo že omenjeno posebno publikacijo o milenijskih razvojnih ciljih (Podgornik *et al.*, 2011). Po osnovnih in srednjih šolah so predstavniki društva izvajali delavnice o razvojnih ciljih, v okviru kampanje pa je društvo organiziralo tudi natečaja za pravljice na temo milenijskih ciljev in najboljše otroške zgodbe izdalo v posebni brošuri (Podgornik *et al.*, 2012).

Tudi slovensko društvo za ZN sledi komunikacijskim trendom; pomemben instrument doseganja splošne javnosti so spletne strani (poleg društvene spletne strani je bila leta 2009 pripravljena tematska spletna stran o razvojnih ciljih tisočletja,¹⁶ leta 2011 pa vzpostavljena tematska spletna stran o mirovnih operacijah),¹⁷ prisotno je tudi na družabnih omrežjih (*Facebooku*, *Twitterju* in *LinkedIn-u*), kjer pretežno naslavlja mlade kot

¹⁴ Pobuda poziva svetovne voditelje k uresničevanju razvojnih ciljev tisočletja in odpravi revščine; več informacij dostopnih prek <http://www.milenijski-cilji.si/vstani> (10. 3. 2016).

¹⁵ Več informacij o kampanji dostopnih prek <http://www.milenijski-cilji.si/> (10. 3. 2016).

¹⁶ *Ibid.*

¹⁷ Več informacij o spletni strani dostopnih prek <http://www.mirovne-operacije.si/> (10. 3. 2016).

primarno ciljno skupino. Od leta 2006 na društvu deluje neformalna skupina prostovoljcev, ki skrbi za pripravo, izvedbo in evalvacijo aktivnosti društva. Leta 2011 je bila formalno vzpostavljena mladinska sekcija društva s ciljem spodbuditi občutek solidarnosti in strpnosti med mladimi ter jih vključiti v oblikovanje prihodnosti.¹⁸ Program, namenjen mladim, vključuje neformalno, priložnostno učenje in medkulturni dialog ter vključevanje vseh mladih ne glede na njihovo izobraževalno, socialno in kulturno ozadje, kar jim pomaga pri njihovem osebnem razvoju, družbeni vključenosti in aktivnem državljanstvu. Poleg prostovoljstva društvo slovenskim in tujim študentom omogoča opravljanje študijskih praks ter pripravništev, da spoznajo delovanje OZN in delo v nevladni organizaciji. Po osnovnih in srednjih šolah izvaja delavnice na temo človekovih pravic, razvojnega sodelovanja in razvojnih ciljev, mirovnih operacij, varstva okolja, v sodelovanju z UNIS na Dunaju pa organizira tudi delavnice o zaposlovanju v OZN.¹⁹

V zadnjih letih društvo ponovno krepi mednarodno sodelovanje. Mladinska sekcija društva je ustanovna članica Mreže mladinskih društev za ZN (*United Nations Youth Associations Network – UNYANET*), s katero se povezuje tudi prek skupnih projektov. Med bolj prepoznavnimi so MUNSC (*Model United Nations Slovenia Club*),²⁰ ki organizira simulacije delovanja OZN, ter Poletna šola o OZN, katere namen je mladim približati OZN skozi številna področja delovanja in s tem prikazati vpliv OZN na naše vsakdanje življenje.²¹

Sklep

Krepitev zagovorništva OZN je v prvi vrsti odvisna od virov, s katerimi društvo razpolaga. Sodelovanje društva z MZZ kot resornim ministrstvom je dobro, številne aktivnosti potekajo v sodelovanju in društvo se vključuje v delovanje relevantnih delovnih teles. V novi strategiji zunanje politike Slovenije, ki je bila sprejeta leta 2015,²² je Društvo za ZN prepoznano kot pomembno mehko posredno orodje slovenske zunanje politike (MZZ, 2015). Državna podpora društvu zajema tudi brezplačen najem prostorov društva na podlagi statusa institucije v javnem interesu na področju zunanjih zadev. Vendar je finančna podpora delovanju društva, še posebej v luči

¹⁸ *Pravilnik o delovanju mladinske sekcije, ki ga je skupščina Društva za ZN za Slovenijo sprejela 23. marca 2011.*

¹⁹ *Več informacij o aktivnostih društva, namenjenih mladim, dostopnih prek <http://unaslovenia.org/mladi> (10. 3. 2016).*

²⁰ *Več informacij o aktivnostih MUNSC dostopnih prek www.munsc.si (10. 3. 2016).*

²¹ *Več informacij o aktivnostih društva, namenjenih mladim, dostopnih prek <http://unaslovenia.org/mladi> (10. 3. 2016).*

²² *Besedilo strategije je dostopno prek http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/foto/1507/STRATESKI_DOKUMENT_-_KONCNO_-_PDF.pdf (19. 3. 2016).*

dejstva, da je društvo osrednji kanal informiranja o tematikah s področja delovanja OZN v Sloveniji, nezadostna; v zadnjih letih od ministrstva prejema slabih 6.000 evrov letno, kar ne zagotavlja niti kritja stroškov delovanja. Društvo pri tem ni izjema, saj so nestabilno financiranje, nenehno prilagajanje javnim razpisom, nespodbudna davčna zakonodaja in splošno slab finančni položaj značilnosti slovenskega nevladnega sektorja (Rakar *et al.*, 2011). Kljub pomanjkanju finančnih in kadrovskih virov si društvo (ki temelji na prostovoljnem delu) prizadeva za razpršitev virov financiranja s prijavi na številne razpise, kar omogoča čedalje pestrejši nabor aktivnosti društva ter krepitev mednarodnega sodelovanja in povezovanja. Med potencialnimi viri financiranja je neizkoriščen potencial zasebnega sektorja – društvo bi npr. lahko izkušnje mreže WFUNA, katere delovanje med drugim podpirajo skladi in fundacije (npr. *Janet & Arthur Ross Foundation*) ter finančne institucije (npr. *Goldman Sachs* in *United Nations Federal Credit Union*) (WFUNA, 2015), izkoristilo za krepitev svojega delovanja in njihove izkušnje prilagodilo glede na slovenske okoliščine.

Društvo za ZN ima novo vlogo pri identifikaciji ključnih globalnih izzivov in spodbujanju razprave o njih (Aralica, 2015a). Pri ozaveščanju o globalnih izzivih se osredotoča na njihov vpliv na vsakega posameznika. Med primeri lahko izpostavimo univerzalne cilje trajnostnega razvoja, sprejete leta 2015 v New Yorku,²³ in podnebne spremembe, ki vplivajo na življenje vsakega posameznika; globalni izzivi namreč ne naletijo na ustrezen odziv med prebivalci znotraj držav. Odličen primer je podpora razvojni pomoči: kljub temu da podpora razvojni pomoči v Sloveniji narašča, je še vedno med najnižjimi v Evropski uniji; prav tako v primerjavi s povprečjem Evropske unije precej manj Slovencev meni, da lahko posamezniki igrajo vlogo v boju z revščino v državah v razvoju (37% proti 50%) (Evropska komisija, 2015). Nizek interes javnosti za globalne izzive se odraža tudi v majhnem številu slovenskih nevladnih organizacij, ki delujejo na tem področju – na področju mednarodnega sodelovanja in povezovanja je aktivna le polovica odstotka civilnodružbenih organizacij (Rakar *et al.*, 2011). Izziv ozaveščanja o tovrstni problematikami je vsekakor velik, saj mora vsak prebivalec, še posebej tisti, ki ima volilno pravico, razumeti vpliv, ki ga globalni problemi (kot je npr. globalno segrevanje) lahko imajo na lokalno okolje in kako pomembno je iskanje rešitev za te probleme na vseh ravneh, tudi lokalni (Aralica, 2015b). Odlična priložnost za povezovanje lokalnega z globalnim so medvladne konference, kjer je civilna družba močno prisotna, hkrati pa udeležba omogoča mreženje in prenos razprave nazaj v države ter oblikovanje javnega

²³ *Spremenimo svet: Agenda za trajnostni razvoj do leta 2030, sprejeta 25. septembra 2015 na Vrhu OZN o trajnostnem razvoju v New Yorku, v veljavi od 1. januarja 2016. Dostopno prek http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zunanja_politika/ZDH/Politike_MRS/SDG/Spremenimo_svet_-_Agenda_za_trajnostni_razvoj_2030.doc (11. 3. 2016).*

mnenja (Aralica, 2015a). Številna društva za ZN po svetu so dejansko prisotna na mednarodnih konferencah in zasedanjih (npr. Generalna skupščina OZN, zasedanja Sveta za človekove pravice in Delovne skupine za univerzalni periodični pregled, konference o podnebnih spremembah) (WFUNA, 2015). Delovanje prek WFUNA je pomembno tudi za društva po državah, saj jim omogoča krepitev zagovornišva s prenosom lokalnih in nacionalnih stališč (na podlagi posvetovanj na nacionalni ravni pred ključnimi mednarodnimi konferencami) na mednarodno raven. Prakso udeleževanja na tematsko relevantnih mednarodnih konferencah je imelo tudi slovensko društvo pred osamosvojitvijo, vendar jo je v zadnjem obdobju zaradi pomanjkanja sredstev opustilo.

Društvo specifične teme obravnava v partnerstvu z drugimi javnimi in zasebnimi institucijami. Odlična priložnost za vzpostavitev sodelovanja z zasebnim sektorjem so različne pobude OZN, v katere se je društvo že vključevalo (npr. pobuda Vstani in ukrepaj);²⁴ med aktualnimi pobudami, ki v Sloveniji še niso prepoznane, sta kampanji *He for She*²⁵ in *Free & Equal*.²⁶ Nevladne organizacije lahko namreč prek kampanj javnega obveščanja pripomorejo h krepitvi različnih norm, ki jih spodbujajo mednarodne organizacije. Prav tako je treba krepiti sodelovanje z drugimi nevladnimi organizacijami, ki morda ne posedujejo splošnih znanj o OZN, so pa strokovnjaki za posamezne teme.²⁷ Na drugi strani je prednost društev za ZN prav poznavanje sistema OZN, kar je pogoj za uspešne kampanje (Wadlow, 2012). Vzporedno je za dvig ozaveščenosti o OZN in globalnih vprašanjih, tudi slovenske javnosti, treba krepiti medijsko prisotnost obravnave teh vprašanj. Društvo si mora prizadevati graditi trdna partnerstva z mediji, hkrati pa se uveljaviti kot osrednji vir informacij o OZN.

Glede na pionirsko vlogo društva na področju globalnega učenja²⁸ v času nekdanje Jugoslavije danes vsekakor obstajajo priložnosti za krepitev te vloge, še posebej v času aktualne begunske krize, saj je temelj globalnega učenja ozaveščanje o globalni soodvisnosti in solidarnosti. Pri tem je treba

²⁴ Pobuda "Vstani in ukrepaj" svetovne voditelje poziva k uresničevanju razvojnih ciljev tisočletja in odpravi revščine; več informacij prek <http://www.milenijski-cilji.si/vstani> (10. 3. 2016).

²⁵ Kampanja UN Women za enakost spolov; več informacij dostopnih prek <http://www.heforshe.org/en> (11. 3. 2016).

²⁶ *Free & Equal* je kampanja OZN s ciljem ozaveščanja o enakosti lezbijk, gejev, biseksualcev in transseksualcev; več informacij prek <https://www.unfe.org/> (11. 3. 2016).

²⁷ Dosedanje sodelovanje je temeljilo na organizaciji skupnih aktivnosti (okroglih miz, delavnic), na primer z Društvom Focus, Slovensko filantropijo, Zavodom GLOBAL in mrežo nevladnih organizacij SLOGA. Mednarodne mladinske konference so organizirane v sodelovanju z društvi za ZN in sorodnimi organizacijami iz tujine (Avstrije, Nemčije, Hrvaške, Srbije, Italije, Poljske, Makedonije); več informacij je dostopnih prek www.unaslovenia.org (11. 3. 2016).

²⁸ Globalno učenje vključuje izobraževanje za razvoj, izobraževanje za človekove pravice, izobraževanje za trajnost, izobraževanje za mir in preprečevanje konfliktov ter medkulturno izobraževanje; kar predstavlja globalno razsežnost izobraževanja za državljanstvo (Svet Evrope, 2009).

upoštevati položaj globalnega učenja v Sloveniji. Globalno učenje je razpeto med dvema pristojnima ministrstvom (Ministrstvom za izobraževanje, znanost in šport – MIZŠ ter MZZ), kar je morda tudi eden od razlogov, da kljub prizadevanjem za strateški pristop do globalnega učenja in napovedi MIZŠ nacionalna strategija za globalno učenje še ni pripravljena. V slovenskem prostoru o globalnem učenju govorimo predvsem v kontekstu neformalnega izobraževanja (kar sicer ni izjema, saj v večini držav globalno učenje ni vključeno v sistem formalnega izobraževanja), ki pa je kljub temu močno prisotno zaradi dela nevladnih organizacij (Suša, 2015). Nevladne organizacije, aktivne na področju globalnega učenja, svoje delovanje usklajujejo v okviru delovne skupine za globalno učenje, ki jo koordinira mreža nevladnih organizacij SLOGA (*Slovenian Global Action*).²⁹ V delovni skupini aktivno sodeluje tudi Društvo za ZN, ki ima na tem področju v zadnjem obdobju številne izkušnje, npr. z razpisom za likovna, literarna in fotografska dela ter izvajanjem delavnic o človekovih pravicah in sistemu OZN po osnovnih ter srednjih šolah, sodeluje pa tudi pri usposabljanju učiteljev. Tako je društvo 26. novembra 2015 za učitelje osnovnih in srednjih šol organiziralo seminar "Skupaj močnejši".³⁰ Prav sodelovanje z učitelji predstavlja pomemben izziv za delovanje društva v prihodnje, saj brez njihove aktivnosti delo društva ne dosega takšnih učinkov. Tako je npr. društvo skupaj z MZZ, MIZŠ ter UNIS na Dunaju sodelovalo pri pripravi spletnega priročnika "Skupaj močnejši", vendar je anketa o uporabi spletnega priročnika, ki jo je društvo izvedlo v letu 2014, pokazala, da priročnik med slovenskimi učitelji ni prepoznan kot ključen vir informacij o OZN in njenih področjih delovanja. Izvajanje rednih usposabljanj učiteljev bi tako stanje zagotovo spremenilo, zato je na njih treba vztrajati.

Ključna ciljna skupina dejavnosti društva so mladi kot bodoči odločevalci. To sovpada s prizadevanji OZN, da v svojih aktivnostih dosegajo mlade, kar se kaže tudi z imenovanjem posebnega odposlanca generalnega sekretarja OZN za mladino Ahmada Alhendawija (Aralica, 2015b). Društvo za ZN je leta 2013 v raziskavi "Mladi in Združeni narodi"³¹ (Društvo za ZN za Slovenijo, 2014) preverilo mnenje mladih o delovanju OZN in njihovo poznavanje OZN, predvsem v iskanju idej, kako mladim približati delovanje te globalne organizacije. Rezultati raziskave so pokazali, da so mladi v Sloveniji seznanjeni z OZN, vendar nepoznavanje strukture organizacije kaže na pomanjkanje teh vsebin v formalnem izobraževanju, saj je pridobivanje znanja o

²⁹ Več o mreži dostopno prek <http://www.sloga-platform.org/> (6. 3. 2016).

³⁰ Več informacij o projektu "Skupaj močnejši" dostopnih prek <http://www.skupaj-mocnej.si/> (11. 3. 2016).

³¹ Rezultati raziskave so zajeti v publikaciji "Mladi in Organizacija združenih narodov" (Aralica et al., 2014/2015), ki zajema pregled aktivnosti OZN na področju mladih in možnosti za vključitev v aktivnosti z agende OZN v Sloveniji ter rezultate raziskave.

organizaciji in globalnih vprašanjih na splošno vezano na terciarno izobraževanje ter/ali interese posameznikov. OZN pokriva širok spekter delovanja in s svojim delovanjem vpliva na življenje vsakega posameznika; zato je treba mlade izobraziti ter jih spodbuditi, da se tudi sami aktivno vključujejo v področja delovanja OZN. Povezati je treba njihov pristen interes za globalna vprašanja (ne le za vprašanja, ki vplivajo na njihovo življenje, temveč tudi za vprašanja, ki vplivajo na življenje drugih na planetu) z delovanjem OZN, torej jim približati, kaj OZN počne, kako deluje in kako se lahko mladi posredno ter neposredno vključijo v njegovo delovanje. Namreč tudi interes mladih za sodelovanje v sistemu OZN, vključno z zaposlitvijo v njegovih institucijah, narašča (Aralica, 2015b). Med priložnostmi, ki jih imajo mladi v Sloveniji za aktivno udejstvovanje na področju tematik z agende OZN, lahko izpostavimo tri zanimive programe: mladinskega delegata pri OZN (od leta 2014, program koordinira Mladinski svet Slovenije), UNESCO glasnik (projekt Slovenske nacionalne komisije za UNESCO, ki ga od leta 2015 izvaja Društvo za ZN) in *junior* ambasadorje UNICEF (program Slovenske fundacije za UNICEF).³²

Izzivov človeštva ni mogoče učinkovito naslavljanje na ravni posamezne vlade ali skupnosti držav brez aktivnega vključevanja civilne družbe, nevladnih organizacij, zasebnega sektorja in drugih deležnikov (United Nations Non-Governmental Liaison Service, 2005). Nevladne organizacije v sistem OZN prispevajo dragocene informacije in ideje, zavzemajo se za pozitivne spremembe, zagotavljajo operativne zmožljivosti v izrednih razmerah in razvojnih prizadevanjih ter na splošno povečajo odgovornost in legitimnost procesa globalnega upravljanja (Global Policy Forum, 1999). Društva za ZN bodo tudi v prihodnje ključni pobudniki razprav o pomenu OZN v sodobnem svetu in še naprej bodo igrala vlogo zagovornika rešitev, ki jih pri naslavljanju globalnih problemov ponuja ta mednarodna organizacija. Pri tem bo za društva pomembno, da se bodo znala prilagoditi novim razmeram, predvsem ko gre za sodelovanje z drugimi akterji. Društva za ZN se morajo bolj odpreti, posebej mladim, in upoštevati, da se z vprašanji, ki se jim posveča OZN, ukvarjajo tudi druge civilnodružbene organizacije, ki imajo za to ustrezna znanja,³³ društva za ZN pa lahko ponudijo forum za razprave (Aralica, 2015b). Tovrstne usmeritve so še posebej pomembne, ker sodobni (globalni) razvojni procesi terjajo partnerstva relevantnih deležnikov. Cilji trajnostnega razvoja se namreč dotikajo življenja prav vsakega posameznika. Vzpostavljanje dialoga z relevantnimi deležniki, zagovorništvo vrednot in ciljev OZN ter kritičen

³² Več o vključevanju mladih v dejavnosti OZN glej Cimermančič in Pongrac v tej tematski številki.

³³ V Sloveniji na primer mreža okoljskih nevladnih organizacij Plan B za Slovenijo (več informacij prek <http://www.planbzaslovenijo.si/> (11. 3. 2016)) in SLOGA – mreža nevladnih organizacij, aktivnih na področju razvojnega sodelovanja, humanitarne pomoči in globalnega učenja (več informacij prek www.sloga-platform.org (11. 3. 2016)).

pogled na delovanje organizacije in aktualno dogajanje v mednarodni skupnosti predstavljajo priložnost za krepitev prepoznavnosti Društva za ZN kot osrednjega foruma za razprave o globalnih vprašanjih.

LITERATURA

- Aralica, Adriana, Tjaša Božič, Anastasia Petra in Ana Podgornik (2011): Zgodovina Društva za Združene narode za Slovenijo: Publikacija ob 60-letnici delovanja Društva za Združene narode za Slovenijo. Dostopno prek http://www.unaslovenia.org/sites/default/files/ZG_drustva_ZN_.pdf (10. 10. 2015).
- Aralica, Adriana, Tomaž Čebela, Boštjan Jerman in Mojca Kovač (2012): Vidik človekovih pravic glede naravne in kulturne dediščine: Vloga UNESCO. Ljubljana: Društvo za ZN za Slovenijo.
- Aralica, Adriana, Urša Bračun, Tomaž Čebela, Boštjan Jerman, Peter Kumer in Urška Učakar (2013): Več prostora za vode – publikacija ob mednarodnem letu sodelovanja na področju voda 2013. Ljubljana: Društvo za ZN za Slovenijo.
- Aralica, Adriana, Maja Drča in Mateja Robnik (2014): Raziskava “Mladi in Združeni narodi” – poročilo. Dostopno prek http://www.unaslovenia.org/sites/default/files/Raziskava_porocilo.pdf (8. 3. 2016).
- Aralica, Adriana, Miha Pongrac, Mateja Robnik in Urška Učakar (2014/2015): Mladi in Organizacija združenih narodov. Ljubljana: Društvo za ZN za Slovenijo.
- Cassese, Antonio (1979): How Could Nongovernmental Organization Use U. N. Bodies More Effectively? *Universal Human Rights* 1 (4): 73–80.
- Donini, Antonio (1996): The Bureaucracy and the Free Spirits: Stagnation and Innovation in the Relationship Between the UN and NGOs. V Thomas G. Weiss in Leon Gordenker (ur.), *NGOs, the UN, and Global Governance*, 83–101. Boulder in London: Lynne Rienner Publishers.
- Gordenker, Leon in Thomas G. Weiss (1996a): Pluralizing Global Governance: Analytical Approaches and Dimensions. V Thomas G. Weiss in Leon Gordenker (ur.), *NGOs, the UN, and Global Governance*, 17–47. Boulder in London: Lynne Rienner Publishers.
- Gordenker, Leon in Thomas G. Weiss (1996b): NGO Participation in the International Policy Process. V Thomas G. Weiss in Leon Gordenker (ur.), *NGOs, the UN, and Global Governance*, 209–21. Boulder in London: Lynne Rienner Publishers.
- Otto, Dianne (1996): Nongovernmental Organizations in the United Nations System: The Emerging Role of International Civil Society. *Human Rights Quarterly* 18 (1): 107–41.
- Podgornik, Ana, Adriana Aralica, Boštjan Jerman, Alen Toplišek, Jana Mahorčič in Martin Brumec (2011): Milenijski razvojni cilji – na poti uresničevanja. Ljubljana: Društvo za ZN za Slovenijo.
- Podgornik, Ana (2012): Milenijske otroške zgodbe. Ljubljana: Društvo za ZN za Slovenijo. Dostopno prek <http://www.skupaj-mocnej.si/wp-content/uploads/2013/06/Milenijske-Otroske-Zgodbe.pdf> (19. 3. 2016).
- Rakar, Tatjana, Tomaž Deželan, Senka Š. Vrbica, Zinka Kolarič, Andreja Črnak Meglič in Mateja Nagode (2001): *Civilna družba v Sloveniji*. Ljubljana: Ministrstvo za javno upravo.

- Ritchie, Cyril (1996): Coordinate? Cooperate? Harmonise? NGO Policy and Operational Coalitions. V Thomas G. Weiss in Leon Gordenker (ur.), NGOs, the UN, and Global Governance, 177–88. Boulder in London: Lynne Rienner Publishers.
- Rus, Samo (2011): Zgodovina Društva za Združene narode za Slovenijo. Ljubljana: Filozofska fakulteta.
- Suša, Rene (2015): Globalno učenje v Sloveniji – pregled obdobja 2008–2014. Ljubljana: SLOGA – platforma nevladnih organizacij za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč.
- Türk, Danilo (2007): Temelji mednarodnega prava. Ljubljana: GV založba.
- Wadlow, Rene (2012): The Growing Role of NGOs at the UN. Dostopno prek <https://www.globalpolicy.org/ngos/ngos-and-the-un/51249-the-growing-role-of-ngos-at-the-un.html?itemid=id#31838> (11. 3. 2016).

VIRI

- Aralica, Adriana (2015a): Intervju z dr. Danilom Türkom, nekdanjim predsednikom Republike Slovenije ter nekdanjim pomočnikom generalnega sekretarja OZN, Ljubljana, 17. 9. 2015.
- Aralica, Adriana (2015b): Intervju z Janosem Tisovszkym, direktorjem Informacijske službe OZN na Dunaju (United Nations Information Service – UNIS), New York, 28. 9. 2015.
- Društvo za ZN za Slovenijo (1978): Temeljni podatki o OZN. Ljubljana: Društvo za ZN za Slovenijo.
- Društvo za ZN za Slovenijo (1988): Človekove pravice – zbirka temeljnih mednarodnih dokumentov s področja varstva človekovih pravic. Ljubljana: Društvo za ZN za Slovenijo.
- Društvo za ZN za Slovenijo (1991): ABC – Pouk o človekovih pravicah. Ljubljana: Društvo za ZN za Slovenijo.
- Društvo za ZN za Slovenijo (1995): Človekove pravice – zbirka splošnih mednarodnih dokumentov. Ljubljana: Društvo za ZN za Slovenijo.
- Društvo za ZN za Slovenijo (1996): Človekove pravice – zbirka mednarodnih dokumentov, I. del: univerzalni dokumenti. Ljubljana: Društvo za ZN za Slovenijo.
- Društvo za ZN za Slovenijo (2003): Človekove pravice – zbirka mednarodnih dokumentov, II. del; regionalni dokumenti. Ljubljana: Društvo za ZN za Slovenijo.
- Evropska komisija (2015): Evrobarometer 82.1 – rezultati za Slovenijo. Dostopno prek http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_421_fact_si_si.pdf (11. 3. 2016).
- Global Policy Forum (1999): NGOs and the United Nations – Comments for the Report of the Secretary General. Dostopno prek <https://www.globalpolicy.org/component/content/article/176-general/31440-ngos-and-the-united-nations.html> (11. 3. 2016).
- Svet Evrope (2009): Smernice za globalno izobraževanje: zasnova in metodologije globalnega izobraževanja za izobraževalce in oblikovalce politike. Dostopno prek http://www.mizs.gov.si/fileadmin/mizs.gov.si/pageuploads/Obvestila/OS/Smernice_za_globalno_izobrazevanje_april_2010.pdf (15. 1. 2016).

United Nations (2015): UN and Civil Society. Dostopno prek <http://www.un.org/en/civilsociety/> (10. 8. 2015).

United Nations Non-Governmental Liaison Service (2005): UN System Engagement with NGOs, Civil Society, the Private Sector, and Other Actors. Dostopno prek <https://www.globalpolicy.org/images/pdfs/10nglscompendium.pdf> (12. 3. 2016).